

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Out of balance: implications of climate change for the ecological stoichiometry of harmful cyanobacteria

van de Waal, D.B.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van de Waal, D. B. (2010). Out of balance: implications of climate change for the ecological stoichiometry of harmful cyanobacteria

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Gearfetting

Al it libben op ierde bestiet út in tal gemyske eleminten, lykas koalstof (C), stikstof (N) en fosfor (P). Primêre produsinten steane oan de basis fan it fiedselweb, sawol yn akwatyske as terrestryske ekosystemen, om't se anorganyske eleminten omsette yn organyske stoffen lykas koalhydraten en aaiwiten. Dy organyske stoffen binne yngrediïnten fan it iten fan in protte bisten, dy't op harren beurt de koalstof, stikstof en fosfor dy't se opnimme trochjouwe oan de hegere nivo's yn it fiedselweb. It ûndersyksfjild 'Ekologyske Stoichiometry' bestudearret de balâns tusken dy gemyske eleminten om de komplekse relaasjes fan organismen mei harren omjouwing te beskriuwen.

Yn dit proefskrift wurde de neifolgjende haadfragen steld:

- 1) Wat is it effekt fan klimaatferoaring op de beskikberens fan koalstof, nutriïnten en ljocht yn it wetter en hoe beynfloedet dat de ekologyske stoichiometry fan akwatyske ekosystemen (Haadstik 2)?
- 2) Hoe beynfloedzje feroarings yn de beskikberens fan CO₂, nutriïnten en ljocht de stikstof:koalstof stoichiometry en toksineproduksje yn giftige syanobaktearjes (blau-algen) (Haadstik 3-5)?
- 3) Wat binne de gefolgen fan tanimmende CO₂-konsintraasjes foar de konkurrinsje tusken fytoplanktonsoarten (Haadstik 6)?

Foar it beântwurdzjen fan de earste fraach hawwe wy in wiidweidich literatuerûndersyk dien (Haadstik 2). In hegere temperatuer soarget foar in sterkere stratifikaasje (yndieling yn ferskillende lagen) fan akwatyske systemen. Dêrtroch kin in fertikaal mingjen him minder foardwaan en nimt de tastream fan nutriïnten nei de boppelaach fan it wetter ôf. Gruttere CO₂-konsintraasjes yn kombinaasje mei in ôfnimmen fan de beskikberens fan nutriïnten sille de nutriïnt:koalstof ratio fan fytoplankton ferleegje. De kwaliteit fan fytoplankton mei in lege nutriïnt:koalstof ratio as iten foar de measte zoöplanktonsoarten is min. Dêrtroch kin de gearstalling fan de soarten zoöplankton en ek fan de organismen op hegere nivo's yn it fiedselweb ferskowe nei soarten dy't minder nutriïnten nedich hawwe. Klimaat-relatearre feroarings yn de ekologyske stoichiometry fan it fytoplankton kinne de gearstalling en it funksjonearjen fan it hiele akwatyske ekosysteem sadwaande beynfloedzje.

Foar it beântwurdzjen fan de twadde fraach hawwe wy laboratoariumeksperimenten dien mei de syanobaktearje *Microcystis aeruginosa*, dy't de gifstof mikrosystine produsearret (Haadstik 3). Wannear't der in protte CO₂ en nitraat foarhannen is, giet de stikstof:koalstof ratio fan *Microcystis*-sellen omheech. Dêrnjonken hawwe dy sellen ek in heech gehalte oan

mikrosystines, benammen fan de stikstofrike fariant mikrosystine-RR. As der lykwols net safolle stikstof oanwêzich is, hawwe de *Microcystis*-sellen just in lege stikstof:koalstof ratio en in leech gehalte oan mikrosystine-RR. Wy fûnen in ferlykbere relaasje yn in tal Nederlânske marren dêr't *Microcystis* dominant is. It relative gehalte oan mikrosystine-RR yn dy marren naam ta mei de stikstof:koalstof ratio fan it seston.

Dy befinings komme oerien mei de saneamde koalstof-nutriïntbalâns hypoteze, dy't oarspronklik ûntwikkele is om de gearstalling fan sekundêre metaboliten yn terrestryske planten te ferklearjen. Foarsafier't ús bekend is, is dit de earste kear dat dy hypoteze brûkt is foar it ferklearjen fan de gemyske gearstalling fan gifstoffen yn syanobaktearjes.

De stikstof:koalstof stoichiometry beynfloedet sadwaande de produksje en gearstalling fan gifstoffen yn syanobaktearjes. Mar wat is it ûnderlizzende fysiologyske meganisme dêrfoar? Om't mikrosystines besteane út aminosoeeren, hawwe wy earst besjoen oft it tafoegjen fan aminosoeeren ynfloed hat op de produksje fan ferskillende mikrosystinefarianten yn de giftige syanobaktearje *Planktothrix agardhii* (Haadstik 4). Nei it tafoegjen fan leusine oan it groeimedium naam de ratio fan mikrosystine-LR/mikrosystine-RR yn de sellen ta, wylst nei it tafoegjen fan arginine dy ratio krekt ôfnaam. Dêrnei hawwe wy yn in ferfolcheksperiment *P. agardhii* kweekt mei minder stikstof. Op it stuit dat der minder stikstof yn de sellen siet, hawwe wy in nitraatpuls tafoege (Haadstik 5). Dêrtroch naam de stikstof:koalstof ratio fan de sellen rap ta. Tagelyk waard in tydlike ferheging fan de aminosoeeren asparaginesoer en arginine konstatearre, wat wiist op de produksje fan syanofysine, in polymear foar de opslach fan stikstof. Der waarden njonkenlytsen ek mear aminosoeeren yn de sellen oanmakke. Sa as ferwachte naam de konsintraasje fan de stikstofrike mikrosystine-RR fariant (mei twa arginine molekulen) fiks ta nei de nitraatpuls, wylst de konsintraasje fan de mikrosystine-LR fariant gâns minder tanaam.

Dy resultaten litte sjen dat de ynfloed fan de stikstof:koalstof stoichiometry op de gearstalling fan mikrosystines yn giftige syanobaktearjes ferklearre wurde kin oan 'e hân fan de aminosoeeren dy't oanmakke wurde.

Foar it beäntwurdzjen fan de tredde fraach hawwe wy in nij model ûntwikkele. Dat beskriuwt de konkurrinsje om anorganyske koalstof tusken fytoplanktonsoarten. Om it model te testen hawwe wy konkurrinsje-eksperimenten dien mei in giftige en in net-giftige *Microcystis aeruginosa*-stam ûnder koalstoflimitearre kondysjes. Dêrnjonken hawwe wy it model test mei earder útfierde eksperimenten (Kardinaal *et al.* 2007b), wêrby't deselde twa stammen groeiden yn in situaasje mei minder ljocht. It model koe de resultaten fan beide konkurrinsje-eksperimenten sawol kwalitatyf as kwantitatyf goed foarsizze. De lege CO₂-konsintraasje yn it koalstof-limitearre eksperiment late ta dominânsje fan de giftige stam. Lykwols, de hege CO₂-konsintraasje, mar lege beskikberens fan ljocht yn it eksperiment mei minder ljocht late ta dominânsje fan de net-giftige stam. Dat de giftige stam wie sterker

yn de konkurrinsjestrïid om de CO₂, wylst de net-giftige stam sterker wie yn de konkurrinsjestrïid om it ljocht. Dy resultaten litte sjen dat feroarings yn de beskikberens fan CO₂ en ljocht liede kinne ta in folsleine omkear fan de útkomst fan de konkurrinsjestrïid tusken giftige en net-giftige syanobaktearjes.

It wurk yn dit proefskrift lit sjen dat de gemyske gearstalling fan gifstoffen yn syanobaktearjes gefoelich is foar feroarings yn de beskikberens fan anorganyske koalstof en stikstof. Dêrnjonken kinne de dominânsjeferhâldings tusken giftige en net-giftige stammen ferskowe troch feroarings yn de beskikberens fan CO₂. It hat wol eigenskip dat de tanimmende CO₂-konsintraasjes en yn ferbân dêrmei de opwaarming fan ús ierde de beskikberens fan koalstof en stikstof yn in soad akwatyske ekosystemen beynfloedzje sille. Dat sil gefolgen hawwe foar de stoichiometry en de soartegearstalling fan it fytoplankton en ek foar de gifstoffen dy't sy produsearje.